

Plads til alle

Ballerup Kommunes strategi mod social udsathed blandt voksne (2022-2029)

I Ballerup skaber vi mulighederne for gode og værdige rammer for borgere i alle aldre og livssituationer. Det er en del af vores Vision2029, og det gælder også dem af os, der lever et liv i social udsathed.

Nogle voksne borgere med særlige og komplekse livsvilkår lever uden for flertallets normer. Det er den gruppe, der er strategiens fokus. Deres situation gør det ofte svært at tage imod den hjælp, de ønsker, gennem de tilbud der allerede eksisterer. For den gruppe må vi gøre noget andet, eller vi må gøre det samme på en anden måde.

”Plads til alle” supplerer andre strategier og politikker, der også omfatter de voksne og unge, der lever i en social udsat position. På den måde skal udsattestrategien ses som et supplement til bl.a. beskæftigelsesstrategien, sundhedspolitikken, værdighedspolitikken og bruger- og pårørendepolitikken, der er skrevet for og til alle borgere i Ballerup Kommune. Børn i udsatte livssituationer omfattes af børne- og ungestrategien, og er derfor ikke udsattestrategiens målgruppe.

Strategien sætter en retning. Vi kan løfte i flok, når vores kræfter samles og trækker i samme retning. Strategien er et fælles grundlag for det arbejde, som Ballerup Kommunes ledere og medarbejdere udfører hver dag. Den er samtidig en fremstrakt hånd til et samarbejde mellem Ballerup Kommune, borgere, der selv oplever at leve i udsathed, og andre aktører rund om borgerne, heriblandt region, politi, boligforeninger, naboer, frivilligorganisationer og civilsamfund i øvrigt.

Vi skaber en fremtid sammen, hvor der er plads til alle.

Kerneverdier på socialområdet

Borgeren oplever selv at bestemme, hvordan livet skal udfolde sig

Borgerens ressourcer, ønsker og behov er styrende for, hvordan vi former vores indsatser. Derfor arbejder vi ud fra den tanke, at borgeren er ekspert i eget liv, og vi ser helheden i borgerens liv. Det er vigtigt, at borgeren har mulighed for at skabe, bevare og indgå i fællesskaber. Vi samarbejder derfor med borgeren, borgerens pårørende og netværk. Og vi inddrager og samarbejder med frivillige, foreninger, skoler, institutioner og virksomheder.

Selvbestemmelse
og
individualitet

Borgeren oplever tryghed og føler nærvær fra medarbejderne

Det er vigtigt, at der er en kontinuitet og en aftalt plan mellem borger og medarbejder, og at borgeren oplever, at medarbejderne er tilgængelige. Vi bestræber os derfor på, at det er kendte ansigter, der møder borgeren, og vi har fokus på, at løsninger og beslutninger træffes i samarbejde med borgeren. Borgeren skal føle, at aktiviteter giver mening. Vi sikrer derfor, at aktiviteter og fysiske rammer understøtter og inviterer til selvbestemmelse, nærvær, tryghed, handlekraft og livsglæde.

Tryghed og
nærvær

Borgeren oplever, at værdigheden bevares, og at omgangstonen er respektfuld

Borgeren skal opleve at blive set som et helt og ligeværdigt menneske, og at medarbejderne respekterer borgerens valg og livsstil. Borgeren skal opleve at blive mødt i øjenhøjde, og vi husker, at borgeren kunne være os selv eller en af vores nære. Borgeren skal kunne regne med, at vi gør, hvad vi siger, og siger, hvad vi gør.

Værdighed og
respekt

Hvem er strategien for?

Betegnelsen "udsathed" bruges ofte i meget forskellige sammenhænge og betydninger. Her definerer vi udsathed snævert. Det gør vi for at skabe og fastholde fokus på de borgere, der er i de mest socialt udsatte livssituationer, og som ofte ikke kan gøre brug af det offentlige velfærdssystem, hvilket medfører ulighed i tilbud og muligheder.

Strategien er først og fremmest målrettet borgere i alderen 16 år til folkepensionsalderen-, der aktuelt befinder sig i en sårbar situation med komplekse sociale problemer, som har en vis varighed.

Vi ønsker at gøre en indsats så tidligt i livet som muligt, hvorfor indsatser målrettet unge under 30 især prioriteres. I tillæg er der et forebyggende fokus på de unge, der er i overhængende risiko for at udvikle betydelig social udsathed inden for nærmere fremtid. Blandt andet på grund af opvækstvilkår, der kan knyttes til udsathed i voksenlivet. Herunder fokus på borgere i socialt udsathed, der selv har eller venter børn.

Strategien er til for de borgere, der gerne vil tage imod hjælp, når den tilbydes i et format, der tager højde for den enkeltes livssituation. En hjælp er ikke brugbar, hvis den enkelte ikke engagerer sig i selv at medvirke til at ændre egen livssituation.

Kompleksitet

Der er ofte mange faktorer i spil på én gang, der kalder på forskellige indsatsområder og faglige kompetencer.

Varighed

Problematikken har en vis varighed i modsætning til en midlertidig krise. Her skal bemærkes, at nogle borgere i perioder har brug for massiv støtte med særlig tilrettelagte indsatser, og i andre perioder klare sig selv og indgå som flertallet.

Situation

Problematikken er aktuel og opleves som en belastning for personen i sit liv og sin velfærd netop nu. Den enkeltes situation kan ikke håndteres gennem passende, eksisterende tilbud fra netværk, relationer, kommune eller andre fagpersoner.

Mennesker i social udsathed er ikke ens. Men mange mangler kontrol i eget liv eller lever i kaotiske omstændigheder grundet faktorer som eksempelvis:

- Afhængighed af alkohol, hash, stoffer eller spil
- Sindslidelser, uanset om de er medfødte eller udviklet på baggrund af opvækst eller påført efter lang tids overbelastning
- Dobbeldiagnoser – en sindslidelse og et samtidigt misbrug – der ofte forhindrer den enkelte i at blive behandlet i det ene system, før vedkommende er behandlet i det andet system
- Betydelig ensomhed og social isolation
- Hjemløshed
- Svære opvækstvilkår

Flere faktorer er ofte til stede i en kombination på samme tid. Der er også i denne gruppe øget forekomst af fattigdom, kriminalitet, prostitution, vold, manglende tilknytning til arbejdsmarkedet og manglende social mobilitet gennem generationer. Samtidig er der for denne gruppe ikke i praksis lige adgang til nødvendige behandlings- eller sundhedstilbud, hvilket medfører ulighed i sundhed – det være sig den fysiske såvel som den psykiske sundhed. Borgere i denne gruppe føler sig generelt magtesløse over for at ændre egen livssituation og vedligeholder ikke bolig, sundhed, relationer eller dagligdag.

"Gruppen af socialt udsatte mennesker er kompleks, og social udsathed er et sammensurium af problemstillinger, der går på tværs af områder"

RÅDET FOR SOCIALT UDSATTE, 2022

Strategiens fokusområder

Ballerup Kommune vil arbejde på at mindske graden af udsathed ved at sikre gode rammer, så den enkelte på egne præmisser kan løfte sig ud af udsathed og leve et liv med størst mulig selvstændighed.

Borgere i udsathed skal i højere grad opleve **fleksible, helhedsorienterede** og **sammenhængende** indsatser, der støtter den enkelte i:

- At have stabile rammer om livet
- At kunne selv
- At være noget for nogen

At have stabile rammer om livet

Faste rammer er med til at give en stabilitet, der kan modarbejde det kaotiske liv, som ofte følger med en social udsat livssituation. Borgere, der vil, skal tilbydes hjælp og rammer til at få et mere stabilt liv.

Basale behov i form af mad, tag over hovedet, økonomisk overblik og tryghed er for mange i social udsathed ikke en selvfølge. Så mange som muligt skal have deres eget hjem. Det er et mål at kunne tilbyde egnede boliger til hjemløse borgere i social udsathed. Hjemløse skal tilbydes forløb gennem Housing First-programmer, og borgere i udsathed skal opleve hjælp til at fastholde deres bolig – i samarbejde med naboer og boligforeninger. Derudover er der et særligt fokus på unge, der er i risiko for hjemløshed eller udsathed på grund af utryghed i hjemmet eller skjult hjemløshed som ”sofasover”, der overnatter hos venner og bekendte.

Psykisk og fysisk sundhed gør det lettere at få en stabil hverdag til at hænge sammen. Socialt udsatte borgere skal præsenteres for relevante tilbud og motiveres til at tage imod behandling eller støtte, der gavner den psykiske stabilitet og den fysiske sundhed. Som kommune har vi en særlig rolle, når det kommer til de nære og forebyggende sundhedstilbud, og derudover et medansvar i forhold til at understøtte en lettere adgang til sundhedstilbud i øvrigt. Vi prioriterer samarbejde med bl.a. hospitaler, psykiatri og praktiserende læger om de borgere, der har sværest ved at tage imod hjælp – og hvor der er brug for at arbejde samtidigt med forskellige problematikker.

Stabiliteten skal medtænkes, når en borgers sag skifter hænder eller overgår til nye fagprofessionelle i forskellige dele af forvaltningen i kommunen eller mellem kommunen og andre aktører. Nye øjne, nye vinkler og nye ansvarsområder kan gøre hjælpen forvirrende og usammenhængende. Samarbejde og sammenhæng mellem de forskellige tilbud og sektorer skal prioriteres og eventuelt udbygges og samtænkes. Derudover skal der være særlig opmærksomhed på at øge oplevelsen af kontinuitet i overgange fra ét tilbud til et andet.

I Ballerup Kommune samarbejder vi om at tilbyde hjælp og støtte, så den enkelte kan skabe og vedligeholde rammer om livet. Samtidig medvirker vi til at skabe stabile rammer om borgeren. Både på et organisatorisk niveau og på medarbejderniveau i mødet med den enkelte borger.

Ballerup Kommune understøtter borgerens proces gennem:

Fleksibilitet

Borgere i udsathed skal mødes med større fleksibilitet end andre borgergrupper i en erkendelse af, at de eksisterende tilbud og rammer ikke har vist sig tilstrækkelige og derfor i nogle tilfælde er med til at skabe ulighed.

Helhedsorienteret tilgang

Borgere i udsatte livssituationer skal hjælpes ud fra et helhedsorienteret perspektiv, fordi det er helheden, der danner kompleksiteten. Ikke de enkelte dele. Vi starter med det, der fylder mest for den enkelte, og arbejder gerne på flere områder ad gangen.

Sammenhængende indsatser

Vi arbejder med sammenhængende indsatser, hvilket fordrer samarbejde både inden for kommunens områder og ud af kommunen til bl.a. region, politi, læger, civilsamfund, naboer, boligselskaber og pårørende i en erkendelse af, at kompleksiteten rækker ud over vores handlemuligheder – og at sammenhængene ofte er udfordrede og kræver ekstra opmærksomhed.

At kunne selv

Den enkelte skal i videst muligt omfang *være* i stand til og *føle* sig i stand til at præge sit eget liv – og om nødvendigt ændre det. Det handler om, at den enkelte kan bestemme mest muligt over sig selv, og at der er plads til individualitet.

Nogle borgere i socialt udsathed har en hverdag, der ser anderledes ud end de flestes. Det kan vække opsigt og måske bekymring fra naboer og lokalsamfund. Ballerup Kommune accepterer forskellige livsvalg, og vi støtter og hjælper med at omgivelserne også kan håndtere de anderledes valg, så længe der stadig er plads til alle.

Når borgere i udsathed møder Ballerup Kommune, skal de møde en praksis, der understøtter den enkeltes proces mod recovery som modsætning til at blive fastholdt i afhængighed af offentlige hjælpesystemer. Ballerup Kommune møder borgerne med en tilgang, der fokuserer på den enkeltes potentialer og er med til at understøtte et positivt selvbillede, hvor der er blik for egne muligheder og kompetencer. Borgeren skal føle sig bekræftet i selv at kunne definere og handle på det, der betyder noget. Borgeren spørges så vidt muligt: Hvad er dine egne behov, drømme og forslag?

Der kan være brug for fleksibilitet for at møde borgeren der, hvor han eller hun er. Det handler om at kunne sætte sig i borgerens sted og acceptere alternative valg, ligesom det handler om de fysiske omgivelser, som vi tilbyder borgeren hjælpen i. Borgeren skal ikke passes ind i en særlig form og ramme som præmis for at kunne samarbejde om hjælp og støtte, det er derimod rammen, der så vidt muligt skal forsøges tilpasset borgeren.

Særligt for unge gælder, at de netop er ved at forme deres selvstændighed. De kan være dobbeltudsatte, hvis de samtidig har en svær social arv at bære på. Også her er det vigtigt at hjælpe med at få øje på de muligheder, den enkelte har, og sammen fokusere på drømmen og gøre den realistisk.

”Recovery handler om at skabe sig et meningsfuldt og tilfredsstillende liv, sådan som personer selv definerer det, med eller uden symptomer og problemer, som kan komme og gå”

SOCIALSTYRELSEN.DK; MIKE SLADE M.FL., IMROC, 2008

At være noget for nogen

Flere mennesker, der lever i socialt udsathed, har intet eller spinkelt netværk og brudte eller problematiske forhold til familien. Mange slås med ensomhed og isolation.

At være noget for nogen betyder at indgå i et fællesskab, som skaber mening og understreger den enkeltes værdi for nogen. Et sted, hvor man er anerkendt som deltager. Det kan være et familiefællesskab, et fællesskab blandt kolleger eller i fritiden omkring aktiviteter, hvor man kan møde andre mennesker. Det kan også være et mindre fællesskab til en enkelt bekendt, en nabo eller måske et kæledyr.

Fællesskaber findes overalt. Der er flere foreninger, bofællesskaber og frivillige organisationer, der har arrangementer og forskellige tilbud til alle. Her kan der ses på, hvordan der i højere grad også kan skabes plads til mennesker i en udsat position. Det kan kræve særlig indsats og måske nye veje. Blandt andet kan civilsamfund og frivillige organisationer have brug for hjælp til at oparbejde kompetencer og viden om, hvordan mennesker i social udsathed inkluderes.

At møde et nyt fællesskab og finde sig tilrette kan være sårbart for nogle, der ofte har følt sig udenfor – og måske har levet isoleret. Her kan alle omkring mennesker i udsatte positioner være med til at danne bindeled og hjælpe med at bygge bro mellem den enkelte og et muligt fællesskab.

Den kommunale opgave ligger i at *bære* relationen snarere end at *være* relationen. Derfor skal den fagprofessionelle have et øje for det væsentlige i, at den enkelte styrker og udvikler værdifulde fællesskaber, netværk og relationer.

Ballerup Kommune skaber rammerne for miljøer, hvor den enkelte føler sig velkommen og har mulighed for at bidrage med værdi til mindre eller større fællesskaber. Det kan være ved at understøtte aktiviteter, hvor det er muligt at møde hinanden. Det kan også være ved at tænke borgerne ind som erfaringseksperter i forskellige sammenhænge.

For den yngre målgruppe har personale i klub, skole og uddannelsesinstitutioner en særlig rolle i at støtte op om den enkeltes plads og deltagelse i fællesskabet.